Година II ЦЕТИЊЕ 17 фебруара 1943 Број 93

ГЛАС ЦРНОГОРЦА
GLAS CRNOGORCA

Излази СРИЈЕДОМ и НЕДЈЕЉОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7. — Рукописи се не враћају. — Телефон Уредништва број 64 — Претплата мјесечно Lit. 3·—; — Појединачни број Lit. 1.

ДВА ПОМОРСКА РАТА

Начин вођења рата на Атлантику и Пацифику темељно се разликују један од другога. У Атлантику води се борба у првом реду против непријатељске трговачке пловидбе, јер је читав опстанак Енглеске зависан од те пловидбе, и зато Америка има да послужи као велики арсенал у британском поморском рату. Сем тога простирање Атлантичког океана према истоку и западу и омогућује њемачким подморницама да зађу у свако подручје Јужног и Сјеверног Атлантика све до Караибског мора, ради спровођења својих операција. У свом техничком развоју постигле су њемачке подморнице огромну брзину и спретност маневрисања, а сем тога омогућена је њихова опскрба горивом проналаском једне нове врсте поморских јединица — подводних бродова-цистерна за петролеј, чија се сјајна ефикасност већ навелико показала: управо ових дана имали смо прилике да чујемо о једној њемачкој подморници, која се вратила у своју базу након крстарења током којега је превалила преко 16.000 морских миља. Сем подморница игра у атлантичком простору велику улогу и авијација, којој је могуће да са француске обале контролише знатан дио Источног Атлантика, а да и не говоримо о могућностима непосредних напада на Британска острва.

Сасвим друкчије, међутим, стоје ствари *у Тихом Океану. Огромно простирање* Пацифика, тог највећег океана на свијету, омогућује успјешно вођење поморског и ваздухопловног рата искључиво уз услов посједовања база. Стога ту борба за базе има прворазредни значај, бацајући у засјенак све остале стратегијске циљеве. Рат против трговачке морнарице овдје, обзиром на помањкање *значајних трговачких и прометних путева*, губи у знатној мјери свој значај. У борбу за базе морају обје непријатељске стране бацити тешке поморске војне јединице, како би се могли извојевати неки успјеси. Стога ми на том сектору великог свјетског бојишта опажамо знатно чешћу примјену бојних бродова и носача авиона него на Атлантику. При *томе томе се борба води за* уништење

и Малаке све до Бирме. Они имају одавде могућност да се окрену било против Аљаске, било против Аустралије или Индије, присиљујући непријатеља да у свакоме часу буде спреман за све три могућности.

Али за приближавање Аустралији потребне су Јапанцима подесне базе, и стога се воде жестоке борбе за Нову Гвинеју и Саломонска острва. Сјеверноамериканци су у августу 1942 године, сигурно у жељи да зауставе надирање Јапанаца, отпочели своју прву офанзиву у том простору, и то код Саломонских острва. Јапанци су ту америчку иницијативу врло радо гледали, јер им је она омогућавала да најзад дођу до већег отвореног додира са непријатељем, који је до тада сваки такав додир систематски избјегавао. Један орган јапанске морнарице најавио је да су Јапанци предвидили да ће се Американци—у настојању да врше неопходно снабдјевање својих трупа на Саломонским острвима—морати да се све више излажу јапанским нападима. То је већ довело до неколико огромних поморских битки, током којих је америчка флота претрпила огромне губитке. Тако је потхват код Саломонских острва отворио могућност за све јаче исцрпљивање сјеверноамеричких поморских борбених снага. Саломонска острва претворише се постепено у централну тачку рата у Јужном *Пацифику, која ће одиграти пресудну* улогу у удесу Аустралије. Не постоји никакве сумње у то да ће Јапанци изаћи као побједници из ове борбе, и да ће они не само пресјећи поморске везе између Хаваја и Аустралије него и освојити нове драгоцјене базе за господарење над аустралијанским водама. Уз то задају они ту Британцима и Сјеверноамерикан*цима страховите губитке; тако су од* почетка америчке офанзиве до 7 фебруара о. г. акцијом јапанске морнарице задани Американцима у борбама само између Борнеја и Саломонског острвља слиједећи губитци: потопљена су 3 контраторпиљера, 4 подморнице, 3 торпиљера, 1 стражарски брод и 8 линијских бродова; уништено је 237 авиона, а оштећено: *4 подморнице, 1 стражарски брод*

Јединице италијанске морнарице у акцији

непријатељских поморских снага сасвим у духу класичног вођења поморског рата

Јапанци су се до сада истакли својим вјештим комбинацијама поморског и ваздухопловног рата. У модерном вођењу океанског рата показале су операције јапанских апарата, откачених са носача авиона, управо револуционарне резултате. Јапанско ваздухопловство из састава морнарице показује се све више као врх јапанског мача. Најзначајније успјехе мора се приписати дејству тог оружја. Недавно су стигле са истока вијести о првим пуштањима у борбу јапанским бојних бродова, који су још потпуно неослабљени, док је састав британске и сјеверноамеричке војне флоте већ у знатној мјери *прорeђен*.

У тактици и у нишањењу показали су се јапански морнари пуно спремнијима од Британаца и Сјеверноамериканаца, тако да се на њихове операције може гледати са пуно поуздања. Сјеверноамериканци још увијек нијесу успјели да остваре потпуну сарадњу копнених трупа са морнарицом и ваздухопловством, што је код Јапанаца већ одавно срж система ратовања.

На основу до сада постигнутих огромних успјеха налазе се Јапанци данас у веома повољном положају од Алеутинског острвља, па преко Саломонског архипелага, Нове Гвинеје, Холандске Индије

и 8 линијских бродова. Такви губитци изазивају знатно непосредно олакшање поморског рата осовинских снага. Јер оно што Јапанци уништавају у Пацифику, не стиже више у Атлантик, и обратно.

Крајем 1942 године објавила је агенција Домеј вијест, да је јапанска морнарица потопила или оштетила укупно 370 *непријатељских ратних бродова и* 897 трговачких јединица, а уништила преко 3744 непријатељска авиона. Већ само то — ако и не прибројимо најновије успјехе, о којима има ријечи управо у данашњем броју нашега листа — сачињава читаву флоту, која би — гледајући квантитативно — претстављала првоrазредну поморску силу. Из тих бројки лако се види жестина *јапанског поморског ратовања*. Јапански народ је кроз 20 година брижљиво, истрајно и концентрисано изграђивао своје моћно оружје, којим сваки пут изнова изненађује свог непријатеља. Поред тога претстављају нечувена патриотска пожртвовност и храброст Јапанаца најбоље гаранције за коначни успјех. За Европу, заражену ради побољшања свог удеса, веома је утјешно и охрабрујуће знати да се уз њен бок бори тако јаки савезник, чија моћна флота истискује англоамеричке снаге из пацифичког простора, у настојању да се и у Источној Азији уведе нови поредак, ослобођен мијешања злокобних и себичних плутократских сила.

Бољшевички напади сломљени у крви

(*Берлин*) Јужно од Новоросијска и у зони Доње Кубање сломљени су совјетски напади, извршени ради продора кроз *њемачке редове. Током свих борби претрпио је непријатељ* крваве губитке. На једној тачци су њемачке трупе ухватиле знатан плијен. У зони Краснодара разорено је 20 борних кола у покушајима непријатељских напада. На донском фронту се уништава једна непријатељска коњичка формација, која је била продрла међу њемачке редове. Између Волхова *и Ладоге и пред Лењинградом сломљени* су совјетски напади. На мурманском фронту продрли су њемачки борбени одреди међу непријатељске положаје задавши бољшевицима крваве губитке.

Фински комунике јавља да је непријатељ у јужној зони фронта послије интензивне артиљериске припреме напао финске положаје. Он је одбијен приликом првих јуриша. Оставио је на бојишту педесетак мртвих. Други непријатељски одреди распршени су, те су претрпили губитке. На другим копненим фронтовима није било значајнијих акција. Совјетски авиони бацили су насумице двадесетак бомби на једно мјесто у Финској, не проузроковавши штете.

На главном сектору источнога фронта су њемачке и савезничке трупе постигле нове успјехе током одбрамбених борби

које су допустиле њемачким трупама да освоје нове терене. Њемачке формације копнене војске и ваздухопловства задале су *бољшевицима тако тешке губитке*, нарочито у оклопљеним сретствима, да су бољшевички напади знатно ослабили а на неким тачкама противник није имао чак ни снаге да напада. На Западном Кавказу наставиле су њемачке трупе са успјехом своје нападе задајући противнику тешке губитке. Ваздухопловне формације нарочито су операсале против *истакнутог положаја непријатеља код* Новоросијска. Поморско снабдјевање је спријечено, те су нападнута и потопљена од стране њемачких авиона два велика транспортна брода. На Кубањи одбијени су бољшевички напади са губитцима на противничкој страни. Такође и у зони Краснодара задани су непријатељу жестоки губитци у оклопљеним сретствима, *људству и материјалу. Непријатељ је* одбијен и извршени су противнапади на њега. На Дону и на Средњем Доњецу гдје се одбрамбене борбе од мањег значаја. У Ворошиловграду извршио је непријатељ напад са надмоћнијим снагама, те му је успјело да постигне неке почетне успјехе, али су њемачке формације извршиле храбри противнапад те су га одбиле, освојивши већи дио града који има велики значај за даље операције.

Пођимо путем спаса!

Када џелат изврши смртну пресуду над осуђеником, он одмах пере крваве руке од проливене крви и каже: Правда је задовољена, зa смрт нијесам крив.

Код нас — извјесни — ни сада, послије толико несрећа, не перу руке од народне крви; већ и даље настоје, да убијамо, палимо и рушимо једни друге. Куда то води? Да не буде доцкан, добро размислимо, *јер у противном сви ћемо пропа*нути. Будимо толико свјесни, да се оваквим поступком поткопава темељ наше земље, наших кућа и ради на уништавању нашег сопственог народа. Поред овога остаје на милост и немилост нејач: жене и дјеца, која услед физичке неспособности и немања средстава за рад и привређивање, такође имају пропанути. *То би био предзнак очите пропасти за* све. Зар да се дозволи овакав рад, због задовољења болесне амбиције извјесне господе, која не преза ни од чега само да оствари своје жеље и дође до власти и положаја. Наравно да ова господа улаже много труда и напора, да своје праве намјере обавије непровидним велом, а да народ опет мисли, да је то свесрдна бор*ба за побољшање његовог животног* стандарда. Колики су ови смутљивци окорела срца изгледа, да уживају у садистичким мукама и невољама народним или је пак то потпуно страно за њихова осјећања. Ови властољупци су изгорели за првијенством, као Херострат да му се име спомиње, те пошто немају могућности да до првјенства дођу правим путем, *то они бездушно настоје да поново убаце* огањ међу својим народом. У том случају би се прикрили међу сигурне бедеме и од туда очекивали остварење свога престижа, као пецач лов из мутне воде.

Од доласка Окупатора они су били само једанпут ујединили снаге, и то је било када је партизански покрет био узео већи замах по Црној Гори. Тада су ови смутљивци били и срцем и душом уз народ и настојавали су да се поведе заједничка борба против партизана. Свесрдно су агитовали да се одбаце политичке подвојености и да се народ сложи. Сједињење снага свих национално настројених водећих личности формирао је Црногорски национални покрет, који је уз пуну подршку и свестрану помоћ Окупатора повео борбу са партизанима и борба се свршила на штету партизана. Ова побједа над партизанима много је народ коштала. Сви смо живи свједоци да је за вријеме ове борбе остало много родитеља без јединца сина, без једног или више синова, браће без браће, сестара без браће, жена без мужева и нејаке дјеце без очева. То се примјећује и по народној ношњи која је са жалости изузетно мјешана, а уз ово на многим се кућама вију црни барјаци што значи да у дотичним кућама нема ниједне мушке главе.

Све су ово знаци, да је наш јадни и биједни народ сит крви, заплета и даљих међусобних обрачунавања и борби, па је

већ и крајње вријеме, да се народ од великог бола и несрећа, одмори, *смири* и да остатак снаге троши на оно, чиме ће изнурени живот поправити и одржати. Поред ових брига народ има и других, које су неопходне као и оне које смо навели; а то су бриге за прехрану и одржавање породица, кућа, имовине и стоке, јер му је природни непријатељ зима већ ту, а он није толико сигуран и обезбијеђен да је може лако издржати.

Када је прилично тежак морални и материјални положај нашега народа, онда треба да је свакоме јасно, да њему не иде у рачун, да ускаче у нове смутње и помјетености за рачун којекаквих шићарџија, профитера и бездушних политичара. Господа, која му плету мреже нових *несрећа треба да мало помисле и на себе*, јер тај сити народ може и њих казнити тако, да више никада не могу агитовати ни за чији рачун, нити пак за свој лични. Смутљивцима је до сада већином успијевало, да своје главе спасу и да их, како народ каже, ни драча не протиче не огребе, али је данас вријеме сасвим друкче. Народ је више свјестан што би *за њега значио нови непромишљени гест*, када је раније грешке онолико платио. Наравно да му нове авантуре би донијеле само нову гробницу и ништа друго. Ипак из томе господа смутљивци какве год мреже плели, да преко народне грбаче користе, све им је узалудно, јер народ нити је жељан своје пропасти, нити ће за њихове подле намјере ускакати у гробницу.

Смутљивци полажу наду у свој успјех, али што им је познато како се раније народ лако заводио, те они на основу тога убјеђени бали, ју своје планове. Сада они губе из вида једну чињеницу, а то је да је народ прије много цијенио и скоро обожавао школоване људе и политичаре и мастио је, да су исправни сви путеви на које су се они упућивали. Скорашњи догађаји су то народу избили из главе, те данас народ свакога ко пред њим сије памет и навија воду на свој млин, посматра другим очима — очима неповјерења и своју предику мјери на своју вагу, која је приближно тачна као апотекарска вага. Из свега наведеног излази да се народ више не даје заваравати и придобијати за бескорисне авантуре.

Доста се има искуства, на народу треба да се опажа воља и одлучност, да не слуша људе који би га за свој рачун продали и издајници. Да не буде жртва људи који народне патње у страдању, бол и несрећу и не дијеле, већ преко њега чувају своје куће и вребају могу ли се домагати каквог положаја, да би себе обезбиједили и сачували. Треба гледати истини у очи на нам је и дужност, да будемо мирни, да радимо и трудимо се, да се сачувамо, да се међусобно помажемо и да будемо сложни јер су прилике такве, да се нада може полагати само у Бога и у паметно схватање ситуације у којој се налазимо. Р. Н. В.

У Енглеској обилује реторика

(*Рим*) Енглески министар исхране Морисон одржао је једну врсту програмског говора у Едраму, које ће енглеска нација убудуће вршити према народу. Он је затрубио узбуну испред опасности којој се иде у сусрет са обзиром на стално опадање енглеског наталитета. У последње вријеме смањио се он за 25%, што претставља врло деликатан проблем којему енглески народ мора прићи свим расположивим снагама. Додао је да се у том броју огледава моћ нације. У ту сврху створен је закон о материнству и о дјеци. Као што се види ни Енглези не чине ништа друго него опонашају оно што је фашизам учинио у Италији, то јест оно што је Дуче тражио са својом далековидном политиком. Ове ствари остварују се након што их је фашизам већ прије 15 година провео.

Енглески министар изјавио је иза тога да је подузео све потребне мјере у погледу цијена намирница, како би се избјегла инфлација. Затим је говорио о проблему незапослености и о потреби да се и на том пољу изађе у сусрет народу. Рекао је да се све ове ствари морају добро проучити и остварити од стране енглеске владе, то јест мора се народу све дати и борити се против обогаћивања приватника на рачун сиромашног свијета. Изјавио је да држава има апсолутно право да одлучује о директивама за рјешење толико важних проблема.

Велики програм, којега је фашизам остварио за двадесет година свога живота, нашао је на највише признање у овим изјавама енглеског министра. Тако се признаје још једном велика цивилизаторска акција коју је отпочела и коју је остварила фашистичка Италија на искључиво добро народа. Непријатељи фашизма, који су се толико борили против *њега, настоје сада да га опонашају.*

Коментари Рузвелтовог говора

(*Вашингтон*) Рузвелтов оптимистички говор о садашњој ратној ситуацији Сједињених Држава садржи контрасте са оним шта изјављују и шта су изјављивали *други водећи људи* америчке нације о потешкоћама које оне преживљују у садашњем часу. Лист „Тајмс" подиже са тиме у вези оштре критике и вели да се америчка поморска моћ руши на свим странама и да је треба добро појачати ако се жели постићи неки успјех на мору. Надаље се приказује ванредно бирократска организација Сједињених Држава. Ту има 1700 државних уреда сваки од њих има многобројне канцеларије са комитетима и комисијама образованим специјално за функционисање ових уреда. Истиче се да Америка има три огромне грешке: 1) сувише бирократизма и сувише много функционера, 2) огромни трошкови за ратне конференције, и 3) претјераност војне регулације.

Грађанска мобилизација у Њемачкој

(*Берлин*) Првог дана грађанске мобилизације јавиле су се многобројне Њемице мобилизационим уредима. Многе жене које су прешле 45 година, јавиле су се добровољно да раде као и све друге Њемице. Учешће жена за ратну индустрију [illegible] нове снаге војсци. 3 јануару је [illegible] њемачке зимске помоћи [illegible] 3 милиона марака. Тако је [illegible] порастао за [illegible] у поређењу [illegible] мјесецом прошле године. У јануару 1942 године било је сакупљено [illegible] милиона марака, што је доказ жеље за побједом и пожртвованости цијеле њемачке *нације*.

Нова влада у Албанији

(*Тирана*) За албанског министра претсједника постављен је Марко Бусати. Нови претсједник родио се 8 фебруара 18[illegible] године. Он је члан једне отмене породице из Скадра. Од 20 априла 1939 *године до децембра 1941 године* учествовао је у влади Верлачија као министар унутрашњих дела.

НОВИ СПИСАК
прилагача за зимску помоћ избјеглицама

Општина [illegible]	Лира	1896
[illegible]	„	[illegible]
[illegible]	„	[illegible]
[illegible]		5093
[illegible]	„	6402
[illegible]	„	2[illegible]50
[illegible]	„	10000·—
[illegible]	„	2000·—
[illegible]	„	2937·—
Пиперска	„	2000·—

Из борбе у Жупи

— Погибија 21-ог Павковића —

По валуталом беспућу у, сијасету разноразних група и групица „ударника и батаљона смрти" наших делија из круга Моша Пијаде, било се сточило и уточило у питому Никшићку Жупу. Ту су отаборили и донијели „благодети" свога земаљског битисања, а за небеско битисања, и да не говоримо. Ујатили су се као гавранови који траже храну и злогласним грактањем парају уши својом одвратном монотонијом. Но, како је команда нељуди и свирепника добила огромне ударце гвозденим наступом наших националиста, те су се збили и сабрали да направе један отпор, као бајаги, јак и одлучан. Све им то није помогло. Они су доживјели проклетство. Они су доживјели од народа прогонство као губавци. Њих гоне као најгору стрвину. Њима је народ подијелио по парче бијелога хљеба. Сви су они бјелохљебници. Свима њима виси над главом Дамоклов мач. Они се руше и бруне, клецају, посрћу и не дижу. Стигла их је крв праведника — „крв је људска храна наопака". Ми за њих немамо наде. Они је нијесу ни имали у свом копрцању. Мјесто наде они су гајили мржњу. Никад мржња није достигла свој врхунац као у њиховим звјерским и тамним срцима. Они су имали једно заједничко помрачење ума. Тако и јесте. Ако се човјек иоле зарази комунизмом, он је дословце и неминовно умни биједник. Такви су вам сви до краја, и без изузетка, остали наши биједници и гробари најчистије крви, а нарочито школованици и школоноше нове црвене, биједне јеврејске културе мрака и терора.

„Удри врага не остав му трага, или гуои обадва свијета." Са оваквом паролом отишли су наши националисти на Жупу. Жупа је била сплијештена канџама биједника и пробисвијета. Она је била преплављена бандом злогласника и злослутника. Да би се то чудо мрака и помрачења, скинуло и да би се народ у Жупи дао новој свјетлости вјере и прегнућа, морали су наши батаљони врховима бајонета и цијевима од пушака рашћушкати скупине лопуса и развратника. Ступили су у акцију наши добитници од пушака. Храбри Бјелопавлићи и Кучи предузели су чишћење 15 маја у Жупи. Било окрутних окршаја. Националисти су наступали челично, прсачке и гвоздено.

Изгинуло их је 21. Сви су тако рећи, једномајковићи, жилави и прегнући братственици, наши изгинули Павковићи.

У тој борби погинули су ови Павковићи: Миладин С. Станишић, потпоручник, Јагош М. Павићевић, Момчило Ж. Павићевић, Милета Ж. Павићевић (браћа), Милорад Г. Павићевић, Саво П. Павићевић, Саво С. Павићевић, Милић П. Павићевић, Ђурђија М. Павићевић (син и отац), Стеван Л. Станишић, Петко Л. Станишић, Спасоје М. Војводић, поднаредник, Никола Б. Војводић, Ђуро М. Војводић, Живко П. Вулетић, Мирко К. Вулетић, Ђоко М. Вушковић, Мирчета Р. Калезић, и Божо Н. Јовановић.

На терену крви и прегнућа, на терену вјере, националне свијести и зрелости најсјајније је нашао смрт потпоручник Миладин Станишић. Смртно рањен, сломљен и по све скрхан извади је револвер, бојећи се да не падне у руке варварима, а у трагичној и јуначкој намјери и потреби да прекрати свој живот. И тако смождем и клонуо зваo је једног војника: „Војниче, чекај, узми овај револвер да га зликовци не однесу". У том очајном моменту прискаче Јагош Павићевић, наредник, живо и ватрено. Схватио је намјеру официра Станишића и да би га спасао хтео је дограбити револвер. Но, „јунаку се чешће пута хоће, ведро небо насмијат грохотом" — Станишић убија себе, а Павићевића убија зрно проклетих петокраконоша и оба се нађу мртва један до другога.

Шикћеле су пушке сатима. Пламтио је бој и текле су ријеке крви. Комунисти су платили не само главама него читавим батаљонима. Од једног њиховог батаљона свега се одвукло и, као бајаги, „спасило" 43, а онај остатак до 180 остало је на терену изгинуло, или смртно рањено, или је рањено лакше и теже. Онај остатак од 43 надао се дивљином у звјерско бјекство, и тамо да се нахвале, у својим „удобним и хуманим" смјештајима црвеним „ђенералима" на успјесима које су пожњели на Будимиру, у Жупи и околини.

Послије свршених операција, на Жупи и читавој околини око Никшића, наши пламтећи националисти привремено су посахрањивали 31 ог Павковића, двадесет и једног Леониду, док се приберу елементи за пренос погибалаца у своје родно мјесто.

Када су приспјели на Данилов Град онда их је прекрио огроман број нашега свијета који свесрдно жели да ода почаст нашим изгинулим Бјелопавлићима. Пресретани су са свим војничким и официрским почастима, а тако исто испраћени су преко Даниловa Града за Павковиће. Г. кап. I класе Душан Милатовић опростио се са својим ратницима у топлом патриотском говору. Између осталога г. Милатовић је рекао:

Грађани,

Нас је скупила овђе света дужност да одамо почаст нашим херојима који падоше на пољу части, међу којима пратимо нашег великог јунака пјешадиског потпоручника Миладина Станишића, за кога морам да кажем ово: као што је Сцевола кажнио своју десну руку зато што није убио нападача Рима, тако, ти наш нови Обилићу, наредио си рањен своме војнику да сачека револвер којим си наумио себи да одувмеш живот да не падне у руке ниткввима.

А ви, остали хероји, будите поносни, као што ћемо ми с вама бити поносни, што јуначки пратите нашег најбољег официра који се може равњати са елементима јунаштва Обилића и Принципа, и са њим заједно дадосте храбро животе и одосте у вјечност.

Вјечна вам слава, јунаци!

Грађани, дозволите ми да у име свих вас испуним ову дужност да се захвалим италијанском команданту, као претставнику велике и моћне империје, за кавaљерско и јуначко помагање и поштовање наше нације.

Испратили смо их. И ми смо били тужни, али крепки, чврсти и благодарни. Благодаримо Бога с њима заједно, благодаримо српство, традицију и врлине, као и ви пали, смјели.

„Јунацима Бог ће учинити,
Спомен души а прекаду гробу".

Абердар

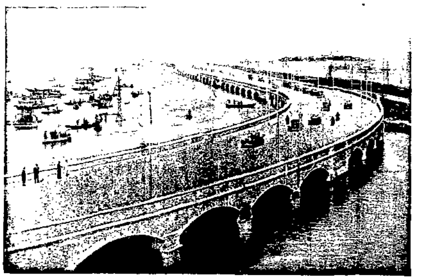

ВЕНЕЦИЈА — Нови мост преко лагуна

Венеција, краљица Јадранског мора, смјештена на безбројним лагунама, привлачила је од вајкада странце из цијелога свијета. Главни град некада славне и моћне Венецијанске Републике. Средиште знамените сликарске школе, која је по њој добила своје име. Основана 452 године од Венета, који су бјежали пред Атилом. Током Средњега вијека на врхунцу моћи, почела је посљедњо опадати услед ратова са Ђеновом и Турцима. Посљедњи ударац је добила 1797 године од Наполеона, који ју је доцније уступио Аустрији. 1848 године дигла устанак за ослобођење, али је након једногодишње опсаде морала капитулирати. 1866 године уступљена је Наполеону III, а овај ју је са своје стране морао уступити италијанском краљу.

Мост преко лагуна претставља једну од најмлађих творевина фашистичког режима, која спаја Венецију са копном. При улазу у град подигнута је једна вишеспратна гаража за аутомобиле, најмодерније конструкције.

Билaнс јапанских успјеха

(*Токио*) Биланс јапанске ваздухопловно—поморске битке вођене против англоамериканских снага у водама код Саломонских острва и Нове Гвинеје износи:

Потопљено је слиједеће непријатељско ратно бродовље: 6 оклопњача, 4 носача авиона, 36 крстарица, 22 контраторпиљера, 13 подморница, 3 торпиљера, 1 миноловац и 13 топовњача; укупно је потопљено 98 бродова.

Оштећено је слиједеће ратно бродовље: 4 оклопњаче, 6 носача авиона, 6 крстарица, 18 контраторпиљера, 5 подморница, 1 миноловац и 2 торпиљера; оштећена су укупно 42 брода.

Потопљена су 33 непријатељска трговачка брода а оштећено их је 8.

Јапански губитци обухватају: потопљено ратно бродовље: 1 оклопњача, 3 крстарице, 10 контраторпиљера, 4 подморнице, 1 брод — цистерна за петролеј; укупно је потопљено 19 бродова.

Оштећено је слиједеће ратно бродовље: 1 оклопњача, 1 носач авиона, 2 крстарице, 6 контраторпиљера и 5 подморница; укупно је оштећено 15 бродова. Потопљено је 10 трговачких бродова а оштећено их је 17.

Криза у Сјеверноамеричким Удруженим Државама

(*Вашингтон*) Сјеверноамеричка влада све је више забринута услед сталног недолажења на посао, које постаје све чешће међу радницима намјештеним у предузећима ратне производње. Ти радници не схватају тежину данашње ратне периоде, у којој би сви морали да даду свој максимум за што веће снажење нације. Истиче се да је од почетка рата број неоправданих наостанака порастао на двоструко у поређењу са годинама које су претходиле рату. Главни управљачи упутили су сјеверноамеричким радницима апел, а исто тако и државне власти позивајући да покажу више преданости послу. Намјештеници неких сјевероамеричких рудника саопштили су својим послодавцима да ће радити до 31 марта ове године, када истиче њихов колективни уговор, након чега ће, у случају да им се одбије повишица од два долара дневно напустити посао. Све ове чињенице проузрокују ту посљедицу, да сви ратни послови поручени код разних америчких предузећа не могу бити свршени у предвиђено вријеме. Истиче се да је сјевероамеричкој ратној индустрији потребно још 1,800 000 радника.

Чистота брака као основ здраве породице и снажне нације

[illegible] задњих педесет година поплавила нас је читава литература посвећена женској лепоти, козметици и шарму. Појавили су се женски магазини и разне ревије, а многи дневни новинарски ступци пуњени су [illegible] омамљивим причаријама, које су жене све више удаљавале од узвишеног позива домаћице, супруге и мајке. Умјесто свјежине и природне женске љепоте, која одише здрављем и младошћу, добили смо намазане креатуре, индискретне и обнажене, са дебелом маском на још дебљем образу. Умјесто срећне мајке, чије се груди [illegible] од среће и задовољства напајају своје анђелчиће и чине је поносном што је на свијет донијела један нов живот, — прорадили су многи женски љекари, а хиљаде мајки постале звјерови и убице своје рођене дјеце.

Све се то радило и ради у интересу савремености и моде, која „отменој" дами не дозвољава родити, не дозвољава дојити, јер се, по том закону, прије времена остарила. Она не види да, борећи се против природног закона, кида своје живце и престаје бити оно што јој је природа одредила, — престаје бити жена.

Нашло се протагониста и новаца на јевтину женску љубав, који су све то описали, опјевали и у вијестима оковали сваку новину, која стварно није била ништа друго него слика живота париских уличних дјевојака. Тим дјевојкама у Паризу и другим великим градовима не може се замјерити обнаженост [illegible], јер то је њихово средство за издржавање [illegible] код пијаних боема и других [illegible], па према томе и услов за [illegible] опстанак. Њима се не може [illegible] маска на лицу, јер њом морају прикривати модре колутове, испијеност и остале трагове ноћног живота. Али [illegible] питамо шта ће то поштеној дјевојци, домаћици и мајци?!

[illegible] се може донекле корегирати, [illegible] и у потребној мјери. Али [illegible] граница прелази у обич[illegible] и јавну саблазан.

[illegible] рекламе разне чивутарије, [illegible] мјешавину од разноврсног [illegible] ступица живе, креча [illegible]. [illegible] нашој женској чељади [illegible], [illegible] и вечерња помада, пудер, кармин [illegible] за његу тијела и лица. [illegible] дама морала је имати читаву [illegible] козметичких препарата и одређене [illegible] правог живота само зато да би [illegible] бити „модерна и савремена дама". Појавили су се и разни „стручњаци" за [illegible], поред многобројних „модерних" [illegible] салона у којима су давани дијетни савјети „из прве руке" и увођење [illegible] живота све оне даме које још нијесу [illegible] довољно упућене. Тако костим на [illegible] допунио је сву ту ругобу. Естетичари и вајари могли су тамо да нађу захвалних објеката, али још више аветињских [illegible], које би се [illegible] и сам Луцифер. Од хиљаде жена само једна има правилне ноге, на којима ће се зауставити поглед естетичара. Од стотине жена само једна има правилно лице, округао врат и лијепе груди, чија ће јој полуобнаженост [illegible] стајати. За том једном купом иду [illegible]. Оне неће да знају како изгледају [illegible] стап [illegible] ноге са проширеним [illegible] и на истим ногама ципеле са високим потпетицама. Оне неће да знају како изгледа кратка сукњица на метар широким куковима. Неће да виде како изгледа жилав, као у ћурке издужен и повијен врат, на ком је насађена ситна главица са упалим образима и као тестија ушиљеном брадом. Неће да виде колико језе и одвратности изазивају обнажене, увеле груди, чија се ребра могу избројити као пруће на ожињаку. Све то оне неће да виде, јер то је модерно и, најзад, зашто да то не стоји добро и њој када стоји оној другој?!

Све је у знаку моде и у знаку живота. Чују се крилатице: [illegible] док можеш, јер младост пролази!" „Данас имамо савремених љекара који ће нам повратити дјевичанство за прву брачну ноћ, — ако уопште до брака дође. [illegible] макар да смо имале стотину ранијих љубавника и толико пута отстрањени грешни плод, — а то је најважније!" Живи док можеш, јер младост пролази!" Истина, доћи ће брзо дан, када ће ваша душа осјетити празнину и пустош, а ваше груди постати шупље и празне као каца од сира, која удара на ужежени смок и мами ројеве мува на посљедњу гозбу. Али неће бити много штете, јер сте изгубиле узвишени позив домаћице, жене и мајке. За вама неће нико жалити, чак ни неки од многобројних љубавника, који вам је пјесме пјевао и обећавао вјечну љубав за вас, после постигнутог циља, одбаци као испушену цигарету. Идите у неповрат, за вас ово и не пишем.

Колико је наших здравих и једрих дјевојака отишло под земљу повинујући се закону витке линије и гладујући као пас из дана у дан?! Мода нам је порушила хиљаде бракова, обесчастила и за наталитет онеспособила хиљаде дјевојака. Хиљаде честитих људи корумпирано је само зато што својим приходима нијесу могли удовољити безусловним захтјевима своје женске чељади. Милијарде народног новца отишле су у јеврејске касе. Хиљаде жена и дјевојака изгубило је прави смисао живота, а хиљаде породица остало бесплодно, а са тим и штетно по државу и друштво.

Вама, које сте сачувале своје дјевичанство или се тек спремате да ступите у живот, упућујем ово неколико сасвим искрених ријечи.

Љубав и брак играју прву и најважнију улогу у животу породице, друштва и државе. Дискреција у љубави и браку први је и главни услов за чврсту и здраву брачну везу. Чистота прве брачне ноћи отвориће вам врата раја у ком расте цвијеће, нов живот и младост, кроз коју ћете овјековјечити сами себе у живот вјечни. Чистота прве брачне ноћи донијеће вам здраву породицу кроз коју струји ваша крв, ваша мисао, ваш дух, из које ћете се поново родити ви сами, у другом, трећем или деветом кољену. Основ је свему томе чистота прве брачне ноћи. Ако је тајна брака заиста за вас тајна до прве брачне ноћи, ви сте обезбиједили љубав мужа, чистоту брака, здрав пород и врхунац среће.

Може ли бити за младог човјека веће катастрофе и понижења од разочарења у првој брачној ноћи? Тај бол, стида и срама неће са женом изаћи у друштво, посјетити забаву, изаћи на улицу. [illegible] човјеку који му се љубављу јави, гледаће ранијег љубавника своје жене. Читавог живота подгризаће му душу отров неповјерења и сагоријеваће понижено достојанство човјека, мужа и оца. Хиљаде бракова чврсто веже или раскине прва брачна ноћ.

Жена је њива на којој расте мирисно цвијеће, здраво и чисто грожђе, винова лоза, или трње, коров и кукољ. Жена је извор радости, среће и живота или оков, мрак и пакао.

Шта ће нам донијети у брак преживјела дјевојчура, са успоменом на стотину раних љубавника? Може ли она бити домаћица, жена и мајка? Може ли она бити вјерна своме мужу? Можете ли бити сигурни да ће ваше дијете бити ваше или неког њеног ранијег или доцнијег љубавника? Да ли она може унијети у брак душу, [illegible] љубављу и потребу здрав и непорочан пород? О томе размислите ви сами.

Ово исто важи и за жениће. Ако уђе у брак исцијеђен, истрошен и блазиран, са кризом, услед венеричне заразе, [illegible] у сурутку, [illegible] ће, умјесто здравог порода, створити кљасте, богаље, гобоње и полуидиотске наказе, које ће [illegible] на терет државе и друштву.

Жена која напусти кућу и ода се раду и занимању у слободној професији, било из спорта, било из нужде, нема права на дјецу. Та дјеца ће бити сирочад покрај живе мајке и неће никада осјетити благородну топлину материнских груди. За нас који гледамо на бракове кроз призму здравља и среће у породици, више вриједи једна добра домаћица, која зна кувати, шити, закрпити, опрати и водити кућну економију, него стотину модерних кафиперки, макар имале диплому филозофије, права или трговачке академије. Са том дипломом неће унијети у брак ништа што је у складу са здравим појмовима о породици и браку. Жена је царица у кући, душа породице и врело добра или зла. Немамо ништа против оних дјевојака које траже равноправност са мушкарцима, коју им стварно нико не ускраћује, али морају и саме признати да никада не могу бити жене, домаћице и мајке а у исто вријеме сједити у смрдљивој кафанској атмосфери са цигаретом међу зубе и прекрштених ногу лумповати са мушкарцима, својим другонима.

Ако неће дјецу која им сметају да слободно и равноправно проводе свој живот, онда нијесу за брак. Јалови брак није никакав брак. Супружници без дјеце немају никакве крвне везе. Они су обични љубавници и ништа више. Они су штетни за нацију, јер збирају здрава зрна као хрчкови у својој рупи, да би егоистички грицкали не дајући од себе ништа. А.

Vođa nacionalne Kine

Nekoliko dana nakon što je kineska nacionalna vlada objavila rat Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Državama održao je pretsjednik kineske republike Vang Čing Vej oduševljeni govor, u kojemu se pred mnogobrojnim okupljenim vodećim ličnostima Nacionalne Kine izrazio u smislu potrebe organizovanja „novog građanskog pokreta". U tom govoru potsjetio je on na načela neumrlog doktora Sun Jat Sena i najavio revolucionarno odvraćanje od amerikanskih kulturnih ugleda, koji oš uvijek preovladavaju. U budućnosti izjavio je on — naćiće narod ponovo pravi put ka svojoj kineskoj tradiciji i ka ukorijenjenim snagama svog nacionalnog života. Na petoj plenarnoj skupštini najveće kineske partije Kuomintang, koja je održana u znaku ulaska u rat, potvrđeni su njegovi zahtjevi, te je održano savjetovanje o nizu političkih, privrednih i kulturnih pitanja

Nema skoro nijednog državnika, čiji je život bio izložen tako brzom nizu izmjena najrazličitijih situacija, uspjeha i poraza, obožavanja i odbijanja, strahovitih kriza i iznenadnih riješenja konflikta. Kroz nekoliko decenija stajao je Vang Čing Vej u samom žarištu kineske politike, mijenjajući mnogo puta svoju ulogu; od mladog revolucionara i atentatora, koji je samo blagodareći carskoj milosti izbjegao smrtnoj kazni, od najprisnijeg saradnika i druga doktora Sun Jat Tena, od izgnanika i docnijeg protivnika nankiške nacionalne vlade, pretvorio se on u najogorčenijeg neprijatelja maršala Čang Kaj Šeka. Istina on se često u toku razvoja događaja nalazio na maršalskoj strani i prešao je sa njim zajednički znatni dio puta, ali iza visokih položaja čekalo ga je uvijek novo zatočenje.

1931 godine izabran je Vang Čing Vej za generalnog sekretara Kuomintanga, a godinu dana docnije imenovan je za ministra pretsjednika. 1938 godine našao se on na dužnosti pretsjednika centralnog političkog savjeta, i bio je kao takav podignut čak do položaja Čang Kaj Šekovog zamjenika. Naoko je izgledalo da je na taj način izvršeno izglađivanje suprotnosti između maršala i Vang Čing Veja, ali ustvari nalazile su se činjenice daleko od toga. Suprotnosti su se sve više i više produbljavale, i došlo je najzad tako daleko da je Vang Čing Vej jednog dana sjeo u svoj avion i odletio iz Čung Kinga za Francusku Indokinu. Taj događaj je odjeknuo širom cijelog svijeta, pokazavši jasno ogromnu ranu koja je zjapila u sastavu čungkinške uprave, onemogućavajući joj postizavanje bilo kakvih uspjeha. Po dolasku u Francusku Indokinu uputio je Vang Čing Vej otvoreno pismo, u kojemu je na najoštriji način kritikovao maršala Čang Kaj Šeka i kinesku vladu u Čung Kingu, cjelokupan njen dotadašnji rad, i u kojemu se otvoreno zalagao za što tijesniju saradnju između Kine i Japana. Odgovor Čung Kinga na ovo Vang Čing Vejovo pismo sastojao se u isključivanju Vang Čing Veja iz partije Kuomintang. Tim događajem razišli su se zauvijek putevi maršala Čang Kaj Šeka i njegovog nepomirljivog protivnika Vang Čing Veja. Vang Čing Vejovi prijatelji, ističući Čang Kaj Šekovo zatvoreno, povučeno i skoro bi se moglo reći asketsko držanje, opisuju tome nasuprot Vang Čing Veja kao otvorenog, krasnorječivog i veoma naklonjenog humoru čovjeka. Vang Čing Vej je sada već zašao u 63 godinu života, iako se to po njegovom mladolikom licu i držanju nikako ne bi moglo zaključiti. Tokom svoje političke karijere objavio je on čitav niz veoma značajnih napisa, produbljući i popularizujući u njima misao neumrlog oca kineske revolucije doktora Sun Jat Sena.

Stoga, kada se Vang Čing Vej u aprilu 1940 godine našao na čelu novoobrazovane kineske nacionalne vlade, dao se svim svojim snagama na rad oko temeljnog preuređenja i obnavljanja svoje otadžbine, te mu je u ovom kratkom međuvremenu koje nas odvaja od njegovog dolaska na vlast uspjelo da provede u djelo mnoge ideje koje je on vatreno propovijedao u svojim govorima i spisima. Kao odlučni protivnik Sovjetskog Saveza i prijatelj japanskih težnji, shvatio je on Japanu nametnutu borbu kao odbrambeni rat Istočne Azije od njenih stoljetnih neprijatelja i objavio svetom dužnošću Kine da ovu istorijsku periodu prođe rame uz rame sa Japanom prema zajedničkoj boljoj budućnosti.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

ЛИЧНЕ ПРОМЈЕНЕ ДЕКРЕТОМ Њ. Е. ГУВЕРНЕРА

а) Постављени су

на Цетињу:

Радовић М. Димитрије, за чиновничког приправника при VI Дирекцији Гувернерства, у својству геометра; Мартиновић J. Петар, за чиновника при поштанском уреду, у својству контролора; Ивановић С. Захарија, за привремену учитељицу основне школе, на рад у Женској занатској школи.

у Никшићу:

Чакић Ђ. Олга, за привремену учитељицу основне школе, на рад у Женској занатској школи; Мучалица Ж. Љубица, за привремену учитељицу основне школе у Голији — Крстацу.

у Пљевљима:

Стојкановић М. Љубица, за хонорарну наставницу од часа за италијански језик у гимназији; Мусуловић С. Мирко, за привременог учитеља основне школе.

у Новој Вароши:

Божовић Р. Мехмед, за чиновничког приправника при Пореској управи, у својству катастарског геометра.

б) Потврђен у привременој служби

у Подгорици:

Куслев Ристо, зуботехничар при Дому Народног здравља.

в) Премјештени

у Колашин:

Ђурицић Р. Милош, судија при II Дирекцији Гувернерства, у Окружни суд (по потреби службе); Шћепановић Р. Радош, учитељ основне школе у Штитарици, у Поља, (по потреби службе).

у Андријевицу:

Савић М. Томо, судија при II Дирекцији Гувернерства, у Среска суд (по потреби службе).

у Бијело Поље:

Никитовић Милосав, чиновник болнице у Беранама, за економа болнице (по молби).

г) Уважена оставка

на Цетињу:

Јаблан Јелени, служитељици дневничарки болнице Данило I.

д) Отпуштени су

на Цетињу:

Пејовић Ј. Вељко, судски приправник при среском суду; Мартиновић П. Владислав, чиновник при III Дирекцији Гувернерства; Вујица Д. Иван, судија при среском суду.

у Пријепољу:

Копривица М. Стеван, служитељ гимназије.

ђ) Престала је служба

у Подгорици:

Грађевићу О. Ћазиму, раднику надничару при Дјечијем дому на Крушевцу.

у Никшићу:

Илићу Н. Предрагу, професору гимназије.

у Даниловом Граду:

Секулићу Блажу, званичнику дневничару при среском суду.

у Шавнику:

Ђурђевићу Павлу, шумском чувару служитељу среског начелства.

ЦРНОГОРСКА БАНКА
НА ЦЕТИЊУ

одржаће тридесети редовни збор акционара, дана 21 марта 1943 године у 10 сати прије подне у банчиним просторијама у Његошевој улици број 110 са сљедећим дневним редом:

1) Избор перовође и двојице акционара за овјеру записника и бројење гласова;
2) Извјештај Управног одбора о раду и рачунима у 1942 години;
3) Извјештај Надзорног одбора;
4) Давање разрешнице Управном и Надзорном одбору за рад и рачуне у 1942 години;
5) Предлог буџета личних и материјалних издатака за 1943 годину;
6) Избор 3 члана за Управни и 5 чланова за Надзорни одбор.

Акционари који желе присуствовати овом збору, дужни су да положе своје акције на банчиној благајни најкасније до 14 марта 1943 године, или код филијала и повјереништава Црногорске банке најкасније до 10 марта 1943 године.

Цетиње, 15 фебруара 1943 г.

1—3 УПРАВНИ ОДБОР

МАЛИ ОГЛАСИ

Своју кућу у Старој Вароши, улица Плавница бр. 7 продајем из слободне руке. Кућа је нова и од тврдог материјала. Састоји се од двије собе, ходника и шупа, са посебном авлијом. За услове обратити се потписатој.

Марија М. Вујошевић
2—3 Подгорица, ул. Плавница бр. 7

Изгубила сам бон за хљеб број 782, те га овим оглашавам за неважећим.

Веснић Јелена
1—3 Подгорица

Карту за хљеб под број 132 изгубио сам, те је овим оглашавам за неважећу.

Бројовић Војислав
1—3 гимназиста из Подгорице

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Prevod zadatka br. 40

Ljenjost je majka svih poroka. Svako je gospodar u svojoj kući, Niko nije savršen, svi su podvrgnuti pogrešci. Imaš li rodbine u ovom gradu? Ne, ali imam nekoliko prijatelja. Je li neko dolazio k nama? Da, dolazio je jedan (čovjek) i htio je da govori sa tobom. Mora se poštovati (treba poštovati) tuđe stvari (robu). Ne čini drugome ono što ne želiš da tebi drugi uradi. Budi oprezan u svakom tvom djelu i bićeš sretan.

Prevod zad. br. 41

Io vo (vado) ogni domenica in chiesa. La mamma ha comperato qualcosa di bello. Mio padre ha dato in affitto l'intera casa. Tutte le stanze non sono belle come questa. Questo scolaro non ha alcun errore in questa tema (compito). Se domani farà (sarà) bel tempo andremo nel bosco. Mio fratello non aveva fortuna alcuna nel commercio, egli in alcuni anni ha perduto tutto il suo avere (possesso). Hai dato al comerciere la mancia?

Za iduću nedelju izradite zadatke broj 42 i 43.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Пољопривредни радови у фебруару

На пољу: Да се због неисправности оруђа не губи вријеме, кад почну пољски радови, треба већ сада прегледати све справе и алатке, те их довести у исправно стање. Прегледати и пребрати залихе кромпира и кукуруза, што је плијесниво, кварно и натруло одбацити, а најбоље одлучити за сјеме. Од кукуруза одлучи за сјеме најљепше клипове са правилним редовима и добро завршеним врховима.

Око стоке поради: Младу стоку која расте, и краве музаре које дају млијеко, хранити обилном стручњачки израчунатом храном. Радну стоку треба почети боље хранити, да ојача до прољетних радова. Перад треба добро хранити и давати јој поред зрна још зелени и трина од сијена. Код перади почиње носење јаја и лежење раних пилића. Перадарник треба да буде чист, а квочке да леже на мирном и безпромајном мјесту. Излежене пилиће треба чувати од студени. По лијепом времену пуштати стоку и перад што више напоље. Стају и перадарник треба увијек добро провјетравати, али чувати стоку и перад од промаје. Просторије провјетравати у вријеме, док је стока и перад напољу.

На њиви и ливади: ако је од јесени остало што неузорано, треба то орање довршити. Том приликом је добро заорати и стајски гној. На ливади треба крчити трње, требити камење и поравњавати кртичњаке. Треба припремити на вријеме сјеме зоби и прољетног јечма за жетву.

У башти се чисти старež и рива. Том се приликом и гноји стајским гнојем. У колико допушта време, може се већ сијати односно садити мрква, першун, лук, спанаћ, грашак, боб, салата и рани кромпир, а у сандуке купус и цветњачу.—

Код воћака: Крајње је вријеме да се воћке уреде (кресање и спаљивање сувих грана, чишћење гусјеничјих гнијезда, скидање сасушених плодова, стругање маховине), орежу, те да се прије него се пупољци развију, прскају безусловно све воћке са 20% бардовском чорбом и воћним карболинеумом. Земљиште испод воћака риљати или орати пошто се претходно нагноји стајским гнојем.

У винограду и подруму: Треба што прије завршити риљање, да се земља до времена засађивања довољно слеже, те погнојити виноград стајским гнојем. На вријеме треба се побринути око лозе за сађење и попуњавање винограда. Старо коље заоштравати и ново припремати, у подруму се вино претаче по други пут, бурад увијек долијева, а празна бурад сумпорише.

Код пчела: Кошнице са мало меда прихрањивати По лијепом и топлом времену чистити под кошнице ако се не може радити напољу правити нове кошнице и други пчеларски прибор.—

Инж. Н. В.

МАЛИ ОГЛАСИ

Изгубио сам свједоџбу о свршеном VIII разреду гимназије издату ми од стране беранске гимназије 1928 године број уписнице 13, те је овим оглашавам неважећом.

Бабовић Лука
3-3 село Буделић — Беране

Приликом уписа школске 1941 42 године изгубио сам свједочанство о свршеном VI в разреду из 1940-41 године, под бр. 10, те га овим оглашавам за неважеће.

Драгиша Б. Ивановић
3-3 Подгорица

ПРОДАЈЕ СЕ магацин у Зillegible улици на Цетињу — преко пута полиције.
За услове обратити се у улици
3-3 Краља Николе бр 8

У мјесецу фебруару, 1942 године приликом пљачке наше пилане у Гребицама од стране партизана, уништена је и нестала сва наша архива и документа, која овим оглашавамо за неважећа.

„ЗЕТА"
ДРВАРСКО ИНДУСТРИЈСКО А. Д
3-3 НИКШИЋ

Изгубила сам бон за хлеб и намирнице број 2436 те га овим оглашавам неважећим.

Живковић Јагода
2-3 Подгорица — Трогланица улица

Моје школско свједочанство о свршеном IV разреду основне школе за школску 1940/41 годину број 6, изгубио сам, те га овим оглашавам за неважеће.

Бољевић М Рајко
2-3 из Љешкопоља — Подгорица

ЈЕДНО ВАЖНО ПИТАЊЕ

Квалитет на првом мјесту

Сви знамо мане наше досадашње школе. Имали смо кобно искуство, из којега сада треба да извучемо поуку. Добро наше народне омладине, која је у овим конфлаграцијама највише страдала, мора да нам свима лежи на срцу и да се сви старамо — што највише и најбоље можемо — да помогнемо ту омладину да се правилно интелектуално и морално развије и напредује, како бисмо у њој добили достојну и сигурну смјену у нашој будућности.

У данашњим приликама, јасно је, наше школе не могу да раде онако и у оноликој мјери како се и колико се од њих очекује. Па ипак, оне морају, могу и треба да ђацима пруже један неопходни минимум корисних општих и специјалних знања, минимум који би ђаци морали одлично да савладају, да постане њихова трајна духовна својина, — а поред тога наше школе треба да код ученика усаде, развију и оплемене љубав према науци и смисао за методичност, дисциплину и истрајност са наглашеном потребом саморада. С тога гледишта, сматрамо да се у погледу образовања и васпитања нашег подмлатка више треба старати да се постигне квалитет него квантитет. Ништа није горе за ђака него кад је претрпан превеликим школским градивом, јер, при таквом стању ствари, он нема могућности да задато градиво солидно проучи, простудира и духовно асимилира, те се најчешће дешава да ствари, — уз велику натегу, која изазива не само замор него и одвратност према предметима, – површно прими, да би их послије извјесног времена предао заборaву. Што тешко уђе у дух, то се у њему много не задржава. Зато, боље је солидно знати и мање ствари, па да то знање буде трајно и корисно, — него којекако натрпати главу многим стварима, па да то знање ишчили из памћења за кратко вријеме. Мислимо да из предмета треба солидно савладати главне ствари, те не настојати много на споредностима и ситницама. Кад се знају главне, битне ствари, ђак ће у току даљег школовања, живота и рада, а особито саморада, лако и неосјетно попунити празнине и недостатке у своме знању.

Мада је пожељно да наши ђаци буду— што је највише могуће—оспособљени и учвршћени у знањима, ипак је, с обзиром на специјалне прилике нашег народа и с обзиром на потребе наше будућности, много пожељније да они буду на првом мјесту морално оспособљени и учвршћени. Прилике кроз које је досад прошла наша омладина — биле су веома тешке и кретале су се у знаку затрованости, рушења ауторитета, омаловажавала наставе и наставника, утапања ученикове индивидуалности у психову дрипачког, изазивачког, одвратног, посувраћеног, раздрљеног, нахереног, рушилачког чопора са предводницима у лицу превратничких, плаћеничких елемената. Такво стање је отровало душу приличног броја наше младежи и зато смо доживјели грозоте које је под партизанима претрпјела Црна Гора и њено становништво. Али, то је стање, у разним видовима, оставило своје трагове у душама и данашњих наших ђака, јер заиста је било тешко живјети у једној зараженој атмосфери, стално удисати њен закужени зрак, а да се, и поред све урођене отпорности коју појединци могу имати, и сами не закуже макар и у најмањој мјери. Те ружне и опасне трагове, те изазиваче, бациле моралне болести треба свуда и на сваком мјесту лијечити и отклањати. То је, истина, тежак посао, али захвалан и неопходан, и треба га обављати за добро и срећу наше народне омладине, за добро и срећу нашег народа. Примити треба срцу ове ствари, да се више никад не догоди да ђаци буду поцијепани у непријатељске таборе, да раскидају другарство и измишљају и протурају један против другога најодвратније лагарије, те да наставници не буду омаловажавани, него поштовати као духовни родитељи. Али, ово ће се утолико прије постићи, уколико се успостави тјешња сарадња између дома и школе.

У томе знаку могли бисмо очекивати препород наше школске омладине, која мора бити потпуно припремљена за сјутрашњицу.

Д.

Учтивост кинеских уредника

Уредништво кинеског листа „Пин-Поо" поступа веома учтиво са својим сарадницима. Један од њих је добио натраг свој рукопис са слиједећим пропратним писмом:

„Високопоштовани брате сунца и мјесеца! Ваш роб дубоко се клања пред Вама. Љубим земљу под Вашим стопалима и молим за допуштење да смијем да Вам говорим. Ваш цијењени рукопис изволио је да засјени наше очи својим сјајем. Ми смо га прочитали са одушевљењем. Још никада се нијесмо сусрели са таквим духовитим стилом и таквим знањем. Уздрхталим рукама шаљемо Вам Ваш рукопис натраг. Кад бисмо се усудили да га објавимо, издао би предсједник републике наређење да се од сад овај драгуљ узима увијек као узор и да се више ништа не штампа што му није равно. Али наше дугогодишње искуство чини нас да се овакви бисери могу рађати само једанпут у хиљаду година. Из тог разлога морамо Вам Ваш драгоцјени рукопис послати натраг. Умољавамо Вас да нас извините и падамо Вам пред ноге."

НАЦИЈА

Нација је једна душа, један духовни принцип. Двије су ствари (које у ствари своде се на једну) које сачињавају ову душу, овај духовни принцип. Једна ствар је у прошлости а друга у садашњости. Једна је заједничко посједовање богатог наслеђа успомена; друга је садашњи пристанак, жеља да се живи у заједници, расположење да се истакне важност наслеђа које је примљено недијељено. Човјек не ствара [illegible]. Нација као и индивидуа је свршна тачка једне дуге прошлости успомена, жртава и моралности рада. Култ предака је од свега овога најпречи; преци су нас учинили оним какви смо. Херојска прошлост, велики људи, историска слава, ето што је друштвени капитал на коме се оснива национална идеја. Имати заједничку славу у прошлости, заједничку вољу у садашњости, стварати заједничка велика дјела у прошлости и жељети их створити и даље, ето што су битни услови за егзистенцију једног народа у цјелини. Човјек воли [illegible] жртве које је свесрдно поднио и зла која је трпио. Човјек воли кућу коју је сам саградио или коју је предао [illegible]. Пјесма спартанска „Ми смо оно што сте ви били, ми ћемо бити оно што сте ви", то је напросто скраћена химна сваке домовине.

У прошлости, наслијеђе славе и жаљења да се подијели; у будућности исти програм реализовати; трпјети, уживати, живјети заједно и надати се, то је оно што вреди више него заједничке царинарнице и границе сагласне стратегијским циљевима; то је оно што се разумије, без обзира на разлике расе и језика. Малочас сам рекао „заједно патити"; да, заједничка патња уједињује више него радост. Што се тиче националних успомена, туга превазилази тријумфе, јер оне намећу дужности, оне захтијевају заједничке скупне напоре.

Нација је дакле велика солидарност, која се темељи на осјећању жртава које су поднесене и оних за које постоји расположење да се и даље поднесу. Она претпоставља једну прошлост, али се резимира, с обзиром на садашњост, једним опипљивим изразом: пристанком и јасно израженом жељом за заједничким животом.

Ернст Ренан

Јавна благодарност

Прожети тешком тугом која нас извевада задеса смрћу нашег драгог и непрежаљеног оца, супруга, брата и сина

† Петра С. Кнежевића

резервног потпоручника рођеног у Грађанима

Над којим Петар Ђ. Божовић војник националиста дана 18 јануара 1943 год. при вршењу његове националне дужности, као потпоручника националне чете у Бару завршио вучки с леђа нанијевши му пушчаним метком смртоносну рану у часу када је покојник по свршеној дужности у друштву двојице другова ишао својој кући, који је одмах свјетно рањен пренесен у Болницу О. С. 337 за Тирполицу и хитно операсан, али и поред највећег залагања и труда гг. италијанских љекара покојник подлеже смртоносним ранама и дана 19 истог мјесеца у 44 години старости испусти своју племениту душу, а 21 истог би сахрањен на вјечни почивак у православном гробљу „Гвоздев Бријег" па сматрамо да и свим путем изјавимо нашу доживотну благодарност.

Нарочито смо захвални г. управнику болнице О. С. 337 и осталим љекарима, који нијесу ни дању ни ноћу жалили труда, да нам драгог покојника спасе смрти, а такође и италијанском војнику Galfrenti Paolo, који је драговољно дао покојнику 520 гр. своје крви да би га спасао смрти.

Дирнути великом пажњом команданта мјеста у Бару, његовог официрског кора и почасне италијанске чете војника, која приликом спровода дођоше пред наш ожалошћени дом својим присуством у тужној поворци, давши сва потребна средства за пренос смртних остатака до вјечне куће — увеличаше спровод и тиме ублажише нашу тугу за чим им изјављујемо вјечну благодарност.

Топло захваљујемо Команди Ловћенске бригаде заступане по мајору Милу Лекићу и другим изасланицима.

Свештеницима барске парохије Павлу Радуновићу, Милу Копитовићу, Блажу Станковићу и ђакону Александру Ивковићу на извршеном опијелу.

Дирнути великом пажњом сродника, кумова и пријатеља из Цетиња, Ријеке Црнојевића, Цеклина, Љуботиња, Подгора, Дупила, Грађана, Брчела, Сотонића, Лимљана, Бољевића и Годиња, који похиташе у Бару, да нам ублаже тугу и са нама сплачу покојника, вјечна им благодарност.

Неизмјерно смо захвални грађанству Бара свима трема вјероисповједствима, који похиташе да нашег покојника свима заједно оплачу и до вјечне куће испрате, као и чиновницима Барског друштва.

Топло благодаримо приложницима вијенаца: Команди Ловћенске бригаде, Националној чети, Жељезничком удружењу из Бара, Лазару Радуловићу, Петру Нишићу, Тахиру Пришевићу и Ђуру Јовановићу, који са њима украсише посмртне остатке нашег драгог покојника и до вјечне куће испратише.

Вјечито смо благодарни говорницима: Раду Поповићу монополском чиновнику опраштајући се са покојником као са кумом у име своје и других пријатеља.

Гавру Орландићу опраштајући се са покојником у име Ловћенске бригаде.

Ђуру Ивовићу судији у гесвији износећи у своме говору све честите врлине и плодни рад покојника у свим друштвима којима је припадао.

Милошу Дујовићу, који се са покојником опрости у име Жељезничког удружења.

Топло благодаримо многобројним пријатељима, кумовима и познаницима, који нам телеграфски или као оно изјавише своје саучешће.

Ожалошћени:

супруга ЗОРКА, син ВАСО, кћери: МИЛКА, СЕНКА, и СТАНКА; браћа: ДУШАН и НИКО; сестре: МИЛОСАВА ЉУБИЦА и ДАНИЦА са осталом родбином

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Поводом ране и изненадне смрти, нашег драгог и никад непрежаљеног супруга, оца, брата, ујака итд.

АЛИЈЕ (АЉА) М. ДИГЛИСИЋА

– зубара –

који испусти своју племениту душу послије краћег боловања 29 новембра 1942 године, у 40-тој години свога живота, далеко од своје родне груде, далеко од своје породице и својих милих; у држ. болници у Наповљу Италија и остави нас да за њим вјечито плачемо и тугујемо.

Велика и доживотна хвала г.г. пук. Bib. Mirakaj из Тиране арт. капет. Gjeloch Juli, из Елбасана који са свесрдно стараше и својим потписима гарантоваше да покојника ослободе интернације.

Неизмјерна хвала поручнику г. Hasanu Bezheti, који је ишао специјално у Италију да обиђе покојника и бар за не много дана буде му при руци и у великој жељи и чежњи за овако б[illegible] га утјеши.

Много смо захвални г.г. генералу Блажу Ђукановићу, д-р Саву Раловићу, Ва[illegible] Алђушићу, Садику Ђурбузовићу, Милану Јурашевићу као и члановима Централног одбора националне организације у Цетињу и мјесној нац. организацији у Подгорици, на заузимању и уложеном труду око пуштања покојника из интернације, у чему су и успјели, али нажалост прекасно.

Најтоплије захваљујемо браћи, рођацима пријатељима и покојниковим друговима из: Тиране, Скадра, Београда, Сарајева, Цетиња, Никшића, Колашина, Берана, Андријевице, Дан. Града итд., који нам пи[illegible] саучешће изјавише и ублажише велики бол и тугу које нам рана и изненадна смрт покојникова зададе.

Изјављујемо велику захвалност свима онима, који нам својим присуством, утјехама и саучешћем помогоше да овај тешки удар поднесемо.

Посебна и неизмјерна хвала грађанима града Подгорице све три вјероисповијести и оба пола, која на глас о покојниковој смрти у онако великом броју дођоше и лично нам саучешће изјавише, сличнима нам у велико бол и тугу ублажише.

Подгорица, 30 јануара 1943 год.

Ожалошћени:

супруга РАБИЈА, синови: МЕХО и ХАЈРО, кћер МУНИРА сестре: ФЕРИДА и АДИЈА са осталом родбином

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Приликом смрти наше миле и никад непрежаљене

† ВУКОСАВЕ Ђ. МИЈУШКОВИЋ

која се послије кратке болести, изненадно пресели у вјечност 25 нов. 1942 год. у цвијету своје младости.

У овој нашој великој жалости, указана нам је незаборавна пажња од стране наше браће, пријатеља, кумова и познаника, те не можемо пропустити а да и овим путем не изјавимо нашу доживотну захвалност.

Доживотно смо захвални браћи Повијанима, који на глас о смрти драге нам покојнице похиташе и саучешће нам изјавише и драгу Вукосаву до вјечне куће испратише.

Исто тако нека је доживотна хвала браћи пријатељима и кумовима из вароши, Никшића, Даблевића, Рижана, Дренештице, Студенца, Кличева, Зауглава, Глибавца и Озриница, који труда не жалише да дођу да нам саучешће изјаве и покојницу до вјечне куће испрате.

Хвала г-ђи Олги Вукотић која принесе вијенац на одру покојнице.

Нека је хвала јеромонаху Иринеју из Ман. Острога, који дође и над покојницом опијело изврши.

Још једном нека је хвала свима, који нам на којим путем у овој нашој великој жалости саучешће изјавише.

Кунак — Никшић 4 јануара 1943 год.

У име ожалошћене породице:
мајка ЗЛАТАНА и остала породица.

ОСОВИНА ПРЕСЈЕЦА У ТУНИСУ ВЕЗЕ

између јужних и сјеверних савезничких трупа

Наставља се исцрпљивање бољшевика системом еластичне одбране

Једно енглеско признање

Радио-Лондон био је јуче присиљен да призна осовинско напредовање у централном Тунису те запосједање мјеста Сиди боу Зид. Ови нови успјеси осовинских трупа опасно угрожавају пресјецањем веза између сјеверних и јужних савезничких трупа.

Националистички покрет у Сирији и Либанону

(Дамаск) У Сирији и Либанону проузавају се мјере за сузбијање националистичког покрета. Строге мјере подузеће се против лица која се не буду потчинила вољи окупаторских власти.

У Палестини се настављају побуне усљед незадовољства становништва у вези са непрестаним трајањем исхрамбене кризе која бјесни у цијелој земљи. Дошло је до многобројних чинова саботаже. Власти се не устручавају да подузимају одговарајуће противмјере. Само Јевреји уживају благонаклоности од стране окупаторских власти.

Француска Африка

(Тангер) Настављају се непријатељске акције становништва Француске Сјеверне Африке против Енглеза и Американаца. Ово непријатељство претвара се све више у отворене герилске борбе које ометају у знатној мјери нападачке покрете, нарочито у позадини. Често Арабљани нападају англосаске одреде за вријеме њиховог премјештања са једног сектора на други или из једног града у други. Окупатор проводи репресалије разарајући и палећи читава села. Арабљани, који падају у руке окупаторских трупа убијају се на лицу мјеста, или се везани као козе отпремају у затворе да тамо сачекају масовне претресе. Све ово јасно показује непријатељство које становништво *Магреба осјећа према угњетавачима.*

(Лондон) Прошлог мјесеца је становништво Енглеске претрпило слиједеће губитке приликом њемачких ваздушних напада на енглеску територију: број мртвих и несталих износи 325, а број рањеника смјештених у болнице 507.

Мисија у Арабији

(Џеда) У Саудијску Арабију стигла је једна сјеверноамеричка мисија састављена већином од техничара за контролу искоришћавање петролејских налазишта у земљи. Истиче се да су Сједињене Државе, *на штету свог британског конкурента, ставили шаку на петролејска* богатства још једне муслиманске земље.

Посљедице Гандијевог поста

(Нове делхије) Одкад је отпочео Гандијев пост дошло је у разним градовима Индије до врења које јако забрињује поткраљевску власт. У борбама између демонстраната и полиције *морали су* агенти отварати паљбу. Усљед тога је свјетина претрпила врло велике губитке, али исто тако и полицијски агенти. У једном сукобу до којега је дошло у једном индијском граду убијено је 49 полицијских агената, а 1200 је тешко рањено. *Такође и 90 енглеских војника, који су* стигли полицији у помоћ, оставили су ту своје животе. Поткраљевска влада је наредила реквизицију 90% хартије која се налази у Индији. Индијска штампа неће према томе више моћи да доноси под јармљеном народу поруке његових вођа и вијести о великој битци чији је циљ такође и независност Индије.

Четврти дан Гандијевог поста прошао је у знаку непрестаних демонстрација и побуна у цијелој Индији. Поткраљевска влада упутила је у Пуну, гдје се Ганди налази у затвору нова појачања полицијских трупа, која су распоређена у више редова око зграде у којој се Махатма држи затворен. Те мјере су подузете из *страха да га не би демонстранти ослободили.* Извршена су многобројна хапшења. Полиција и трупе морали су у многим градовима интервенисати распршујући демонстранте.

Врење у Трансвалу

(Буенос Аирес) Сазнаје се да су у Трансвалу извршени многобројни атентати на јавне зграде. Бачена је у ваздух једна елетрична централа. Телефонска централа. Телефонска линија Јоханезбург-Преторија прекинута је на више тачака.

Pregled štampe

Boljševička opasnost

Dopisnik „Nju Jork Tajmsa" novinar Krok piže u jednom svom članku da treba spriječiti da Rusija po savezničkoj pobjedi dobije prevlast nad cijelom Evropom i da joj nametne svoju volju i svoje zakone. Sjedinjene Države ne smiju to dopustiti, nego moraju biti spremne da budu po svršetku rata do zuba naoružane, kako bi mogle da se ogledaju sa situacijom.

Metode sovjetskog raja

Jedan rumunski list ističe da je 1940—41 godine odvedeno iz Besarabije u Rusiju ili ubijeno preko 90.000 Rumuna. On piše nadalje: „Ako smo do danas vršili na istočnom frontu svoju dužnost i ako su naši vojnici vodili borbu pokazujući svoju ogromnu hrabrost, moramo da nastavimo našu borbu za uništenje boljševizma, koja će osigurati bolju sutrašnjicu.

Britanska nemoć

List „Dejli Telegraf" priznaje u jednom svom članku da se britansko vazduhoplovstvo pokazalo potpuno nemoćnim pred napadima osovinskih podmornica.

Тежак живот у Француском Мароку

(Мадрид) Живот у француском Мароку постаје све тежи. Војне власти у Шпанском Мароку присиљене су да употребављају појачања дуж граничне зоне. Постављене су 4 радио-станице за информативну службу.

Кратке вијести

(Лисабон) Сазнаје се из Индије да је Гандија усљед поста спопала мука и да пати од несанице

(Рим) У Енглеској је никла једна нова партија слична комунистичкој. Она је извојевала први велики успјех у садашњој изборној борби.

(Њу Јорк) Сазнаје се да се сјеверноамерички брод-цистерна за петролеј „Кајзер" од 16 000 тона, здробио одмах након поринућа.

Радио — Цетиње

Таласна дужина 218 метара или 1381 кицла

Црногорска радиофизијска станица преноси сваког дана слиједећи програм:

Од 7·56 до 7·59 часова — Отворење и евентуална саопштења; од 7·59 до 8·15 часова — знак тачног времена и дневник на италијанском језику; од 8·15 до 8,30 часова — дневник за Црногорце и свршетак преноса; од 12·30 до 13 часова — музички програм; од 13 до 13·15 часова — знак тачног времена и дневник на италијанском језику; од 13·15 до 13·25 часова — дневник за Црногорце; од 13·25 до 13·30 часова — музички програм и завршетак преноса; од 20 до 20·20 часова — знак тачног времена и дневник на италијанском језику, од 20·20 до 20·40 часова — коментар дневних догађаја; од 20·40 до 21 час — политички коментар и дневник за Црногорце; од 21 до 23 часова — музички програм и завршетак преноса.

Специјални преноси на италијанском језику

Субота: од 19·15 до 19·59 часова — час за војнике; у 21 час музике неког чувеног италијанског композитора или пренос опере.

Специјални преноси за Црногорце

Уторак: од 12·33 до 12·40 часова — љекарски савјети; Недјеља: од 8·20 до 8·30 часова — савјети за земљораднике; од 12·33 до 12·45 часова — вјерски проповједи.

Посљедњи билтени осовинских снага

Главни стан италијанских оружаних снага јавља:

На туниском сектору је у једној локалној акцији, поред освајања непријатељских положаја, пало је у наше руке: 781 заробљеник, 36 топова и многобројна моторна кола. У истој акцији разорено је или заробљено 97 непријатељских борних кола. Њемачки ловци су у ваздушним двобојима оборили или разорили на земљи 24 авиона. Наши копнени одреди су оборили паљбом 1 амерички авион П. 40. Заробљен је пилот, који је скочио са падобраном. Наши ваздушни торпиљери оборили су у море близу афричке обале 1 енглески ловачки авион. Једна наша подморница није се вратила у базу. Обавијештене су породице посаде.

Јуче поподне је непријатељска авијација напала Напуљ и Палермо. *Штета је огромна. У Напуљу је погинуло 7 особа, од којих 5 код Торе* Дел Греко, а рањено је 15 цивила. У Палерму је до сада установљено 98 мртвих и 297 рањених. Италијански ловци и паљба противавионске артиљерије разорили су 4 нападачка авиона, 3 у Напуљу и 1 у Палерму. Непријатељски авиони напали су и митраљисали возове и жељезничке објекте на Сицилији *и у Калабрији; рањене су 4 особе. Наше батерије* су обориле у пламену 2 Спитфајера код Сикли (Сиракуза) Трећи авион разорили су њемачки ловци над Трапанијем. 4 наша авиона нијесу се вратила у своје базе.

Фиреров главни стан јавља.

На Источном фронту је непријатељ покушао да постигне пресудан успјех операцијама сузбијања и продирања, бацајући у борбу непрестано *нове одреде на мјесто оних који су претрпили губитке. Њемачке трупе* су, настављајући свој несаломљиви отпор, омеле совјетске намјере задајући непријатељу стално нове тешке губитке. Непријатељски напади код Новоросијска и против истакнутог положаја на Кубању сломљени су са тешким, крвавим губицима. Земска борба на сектору ушћа Дона и сјеверно од Курска постала је још жилија. Један коњички одред, којему је било успјело да продре међу њемачке редове, отсјечен је од главнине бољшевичких трупа, те се уништава. Током борби које су у току у завоју Доњеца и током покретних акција и отцјепљивања одбрамбених линија евакуисани су према предвиђеним плановима и без ометања са непријатељске стране градови Ростов и Ворошиловград. На сектору између Волхова и Ладоге, као и пред Лењинградом вршио је непријатељ такође и јуче своје нападе на широком фронту. Сви напади одбијени су концентричном паљбом свих оружја. Њемачке ваздухопловне формације су и поред тешких метеоролошких услова, задале непријатељским трупама знатне губитке, те су у бојиштем обориле 19 совјетских авиона. У битци код Краснодара одбила је једна обалска батерија морнарице један непријатељски напад.

На сјеверноафричком фронту забиљежена је јуче интензивна патролна *акција. Ваздухопловство је вршило успјешне нападе на непријатељске ци*љеве и противничке логоре. У ваздушним двобојима оборили су њемачки ловци 11 Спитфајера.

У Ламанском тјеснацу распршила је једна обалска батерија морнарице једну непријатељску поморску формацију. Британски авиони бацили су синоћ разорне и запаљиве бомбе на неколико мјеста у Западној Њемачкој, и то највише на варошице. У Келну било је нарочито много жртава: оштећени су многи стамбени квартови. Оборено је 8 нападачких бомбардера. 4 друга непријатељска авиона оборена су дању код обала ЛаМанша.

Ваздухопловни напад на Портсмут

(Берлин) Жестоки ваздушни напад из вршен прекјуче поподне и прошле ноћи на Портсмут имао је успјешне резултате. Бачене су многобројне запаљиве бомбе на четврти ове важне енглеске поморске базе. Њемачки авиони су, савладавши противавионску одбрану, уперили своје нападе одмах на циљеве, изазвавши пожаре и велика оштећења. Сви апарати, који су учествовали у нападу, вратили су се у базу.

Јапански напад на Нову Гвинеју

(Токио) Јапанци су извршили жестоки ваздушни напад на једну противничку базу на Новој Гвинеји. Постројења су оштећена те су погођени значајни циљеви. У Бирии се настављају борбе. Освојен је један истакнути непријатељски положај.

Штампарија „Обод" — Цетиње

Убиство генерала Лукова

(Софија) У вези са убиством генерала Лукова сазнају се слиједеће појединости: генерал се враћао у касно вече у пратњи своје кћерке, када је једно непознато лице изненада испалило у њега 4 револверска метка те се удаљило. Том догађају је присуствовала само генералова кћи, која је дала информације о убици, изјавивши међу осталим да је видила да је убица носио аутомобилистичке наочаре.

Генерал Луков био је шеф Легионарског удружења, имао је 56 година, а био је министар рата од 1935 до 1938 године.

Затварање фирми

(Буенос Аирес) Сјеверноамеричка влада објавила је нову црну листу на којој је пописано преко 400 фирма из јужноамеричких република. Велики проценат истих су из Аргентине.

Besmrtnost duše i nauka

Pored postojanja Boga, besmrtnost duše *je drugi glavni postulat svake religije.* To je fundament na kome religija bazira svoje učenje. Zbog neocjenjive važnosti besmrtnosti ljudske duše za pravilnu orijentaciju i moralnu visinu čovjekovu, ona je bila glavna meta i nišan kritičara svih vremena. Javni i tajni *protivnici religije, a naročito* hrišćanske, imajući u svojim rukama tri najveće sile ovoga svijeta: novac, štampu, a u mnogim zemljama punu ili djelimičnu vlast, uspijevali su da stvarne rezultate bilo nauke, bilo filozofije prikriju, ili, najblaže, širim masama, a naročito omladini, preinačene prikažu. Zato, što je vjera u zagrobni život jaki protivnik postignuću kulminacije njihovih prava, protivnici religije, pokušali su da negiraju besmrtnost duše, a svoja lažna učenja da legitimišu kao jedini glas i izraz nauke. Svoja subjektivna mišljenja uzdizali su na opšte obavezni stepen, pridajući im na isti vjerodostojnost koje uživaju i činjenice. Tu baš i jeste zlo, što se pojedine hipoteze, skroz nedokazane, a zahvaljujući novcu, *štampi i vlasti, proklamo*vahu kao utvrđena fakta. Oprovrgavajući besmrtnost, načela i protivnici religije, publicirali su svijetu, da je njega ja iste rezultat i nauke i filozofije. Prema onome, što nam iznose njegovi kritičari, nauka je odlučno protiv besmrtnosti duše. No da bismo vidjeli što preistavnici prave nauke govore o besmrtnosti duše i kakva su njihova gledišta na istu, potrebno je iznijeti baš mišljenja samih naučnika, i to onih koji su čitava svoja djela posvećivali raspravljanju postavljene teme.

Zoolog i antropolog Karl Ernest fon Ber, piše: „Izučavanje prirode nagoni nas da vjerujemo, da mi smrću ne propadamo. Ono nam pruža svjedočanstvo o tome, da *tek pošto raskinemo vezu sa zemljom po*stajemo pravi građani cijele vasione". Znameniti matematičar Gaus, kaže: „Uporedo sa ovim materijalom, postoji drugi, čisto duhovni poredak svijeta i mi ćemo ući u taj drugi svijet". Robert Majer je cio svoj govor, na skupu prirodnjaka posvetio zaštiti duhovnosti i besmrtnosti duše, protiv materijalizma i kao što sam kaže, „čvrsto ubjeđenje u ličnu besmrtnost duše, osnovano na naučnom saznanju", poslužilo mu je kao nadežda „utjeha onda kad je (on) hladnu ruku svoje umiruće majke držao u svojoj ruci". Fizičar Oliver Lodž pretstavlja, da je odnos nauke prema vjeri u besmrtnost odviše povoljan, pa piše: „U zdanju religije ima djelova pod koje prirodne nauke mogu bez bojazni postaviti temelj; jedan od takvih je — teorija smrti i ličnog postojanja koje se poslije nje produžava". Geograf Karl Riter, koji se nikad nije rastavljao od Biblije, isnosi: „Mi nijesmo uzalud poslati u svijet, ovdje treba da se *staramo za drugi život*". Anatom, fiziolog i hirurg Čarls Bel, i javlja: „Naša je duša predznačena za nešto više Nju treba vaspitati da se čista sića obrati Bogu na dan Suda".

A evo predsmrtnih riječi fizičara Prilla: „Sad ću da zaspim, kao *što dete i ti za*spati, no svi ćemo se odjednom probuditi u svoje vrijeme za novi život, i nadam se, za beskrajno blaženstvo". A Gete izjavljuje: „Ja ne bih želio da se lišim sreće vjerovati u budući život; i čak se usudujem reći, da su za taj život mrtvi svi, koji nemaju nikakvu nadu na taj život".

Ljekari Simpson i Vagner, psihijator Albert fon Geter, *fizičar Hiri, hirurg i anatom* Pirogov, ostavili su čitava svoja djela posvećena problemu smrti i besmrtnosti u kojima besmrtnost duše najvatrenije zastupaju.

Ovdje je teško izložiti sve što su naučnici posvetili za obaranje mišljenja da su naučnici protiv besmrtnosti duše, ali je ipak važno spomenuti rezultate ankete, po pitanju o besmrtnosti duše kojom se Tomson iz Čikaga obratio naučnicima i filozofima cijeloga svijeta, godine 1901. Odgovori na*učnika i mislilaca Amerike, Njemačke, En*gleske, Italije, Rusije i Francuske, bili su razno rsno i interesantno motivirani. Od 47 naučnika, samo su 2 odgovora bila negativna, a dvojica nijesu dali nikakav određeni odgovor. Tako 43 naučnika izjasnili su se ubjedljivo i argumentovano za ličnu besmrtnost ljudske duše. Ne zaboravimo, da se Tomson za odgovore obratio samo naučnicima visokoga ranga. Nemoguće je pobrojati sve naučnike iz ove ankete, ali ćemo na, omenuti: hemičara Kruksa, psihofiziologa Karla Fisea, antropologa Lombroza, astronoma Flamariona, biologa Uolesa, fizičara Lodža, psihologa Džemsa i dr. Isto tako, usljed ograničenosti prostora, nemoguće je iznijeti interesantna mišljenja svih ostalih na*učnika, ali ćemo ipak izložiti neka.*

Pretsjednik društva eksperimentalnih psihologa Pol Žua, odgovorio je: „Eksperimentalno se može dokazati da u čovjeku postoji elemenat, različit od elementa u njegovom materijalnom tijelu..." A geolog Šeler: „Kao faktički dokaz besmrtnosti, jesu dokazana fakta javljanja duhova i opštenje sa tim bićima". Na osnovu spiritizma dokazuju besmrtnost i Lombrozi, Uoles, Riše i dr. A fizičar Oliver Lodž kaže. „Naučnim, marljivim dvadesetogodišnjim bavljenjem u oblasti psihičkih ispitivanja, došao sam do čvrste vjere, ili ubjeđenja u zagrobno postojenje duše.."

Važno je ovdje spomenuti čovjeka, koji brilira u svojoj naučnoj oblasti, čitavom kulturnom svijetu poznatog *astronoma Ka*mila Flamariona. Svojom dar vitošću i rečitošću on je obrazovanoj publici izložio svoje mišljenje o besmrtnosti. Na postavljeno pitanje Tomsona, on je istupio kao zaštitnik istine besmrtnosti. U svojim dugim izlaganjima između ostalog rekao je i ovo: „Duša postoji kao lično biće. Ona nadživljava smrt svoga tjelesnog organizma, jer je besmrtna. Sveopšta i čvrsta vjera čovječanstva u besmrtnost, već dokazana filozofijom, može biti uspješno dokazana i prirodnim naukama". Oprovrgavajući materijaliz m dokazuje, „smrću tijela naša duša produžava svoje postojanje u drugom, zagrobnom životu, jer ako bi duša bila samo proizvod mozga, na koji bi onda način u *našem mozgu, bilo moguće znanje jedinstva* naše ličnosti, koje nas ne napušta od djetinjstva do starosti, kada je naučno dokazano da se svi atomi našeg tijela potpuno izmijene u toku jednog perioda od sedam godina".

Mnogo dragocjenih stvari sadrže izlaganja i drugih naučnika, ali ih je izlišno imenovati. Sva njihova mišljenja oprovrgavaju površinu tezu materijalista o nepomirljivoj protivreč nosti između vjere u besmrtnosti prirodnih nauka.

Dvije su glavne struje odricanja besmrtnosti. Jedni je odriču, što se plaše kazne u zagrobnom životu; dok drugi iz prekomjerne ljubavi i privezanosti prema zemlji. Materijalisti pripadaju i jednoj i drugoj. Oni namjerno neće da priznaju besmrtnost ljudske duše, *iako sva fakta i dokazi idu direktno* protivu njih, pa čak iako je 92% naučnika suprotnih novim izlaganjima. Glavno je, što su svi ozbiljniji naučnici, a na koje se oni vrlo rado pozivaju, čvrsto ubjeđeni u besmrtnosti naše duše.

Završićemo mišljenjem čovjeka jaka uma, duboka u mislilaštvu, da eko poznata po svojoj učenosti i naučnoj objektivnosti — čovjeka naučno grandiozne ličnosti Pavla Svetlova, a upućene onima, što se pozivaju, da su naučnici protiv besmrtnosti ljudske duše, pa ima kaže: „Na taj način, nemilosrdna prema sebi nevjerujuća gospodo i isto takve gospode, prestanite sa ponavljanjem besmislice, da vam nauka smeta da vjerujete u besmrtnost. Vi nauku, kao što *vidimo, ne znate, i nepoznat* vam je položaj pitanja o besmrtnosti u nauci. Nemojte ovdje uplijetati nauku, o kojoj znate samo po čuvenju i prestanite da lažnim glasovima o nauci prikrijevate prave uzroke vašega bezvjerja!"

Radule Šćepanović, sveštenik

РАДИО — ЦЕТИЊЕ

(Таласна дужина 218 м. — 1381 кицл.)

ЛИРСКА СЕЗОНА

Субота 20 фебруар 1943-XXI — 21 час:

ТУРАНДОТ

Лирска драма у 3 чина и 5 слика од Ђузепе Адамија и Ренато Симонија Музика од ЂАКОМО ПУЧИНИЈА

Лица:

Принцеза Турандот	*Ђина Чиња*
Цар Алтоум	*Армандо Ђанотти*
Тимур, свргнути татарски краљ	*Лучиано Нерони*
Непознати принц (Калаф, његов син)	*Франческо Мерли*
Лиу, млада робиња	*Магда Оливјеро*
Пинг, велики канцелар	*Афро Поли*
Панг, велики добављач	*Аделио Цагонара*
Понг, велики кувар	*Бино Дел Сињоре*
Један мандарин	*Ђузепе Бравура*

Ејаров симфонијски оркестар под управом маестра ФРАНКО ГИОНЕ Хором управља маестро АКИЛЕ КОНЗОЛИ

Плоче Ч. Е. Т. Р. А.

Директор: Капетан ЂИНО БИАЂИ